

NÁZEV MATERIÁLU	Připomínky Svazu průmyslu a dopravy ČR k Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 70/2016 Sb., o vyúčtování dodávek a souvisejících služeb v energetických odvětvích
Č. J.	GŘ/38/SHP/2017
DATUM ZPRACOVÁNÍ	31. 5. 2017
KONTAKTNÍ OSOBA	Bohuslav Čížek
TELEFON	225 279 203
E-MAIL	bcizek@spcr.cz

Svaz oceňuje snahu Energetického regulačního úřadu (ERÚ) řešit případné problémy, které se mohou vyskytnout v souvislosti s informovaností zákazníků, formou právního předpisu, nikoliv pouze prostřednictvím aktualizace Etického kodexu obchodníka. Nicméně Svaz je toho názoru, že navrhovaná právní úprava není předkládána v souladu se zákonným zmocněním v energetickém zákoně a k předloženému materiálu zasílá níže uvedené **zásadní připomínky**.

OBECNÉ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

Domníváme se, že navrhovaná právní úprava jde nad rámec zmocňovací ustanovení § 98 odst. 2 písm. j) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), které umožňuje stanovení rozsahu, náležitosti a termínů vyúčtování dodávek elektřiny, plynu nebo tepelné energie a souvisejících služeb v elektroenergetice a souvisejících služeb v plynárenství.

Vyúčtování podle výše uvedeného zmocnění je třeba v první řadě chápat jako účetní doklad (v souladu s § 11 zákona č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví), což je jeho hlavní účel, kterému pro obě smluvní strany primárně slouží. Pokud § 11 zákona o účetnictví stanovuje základní obsahové náležitosti účetního dokladu, pak energetický zákon ve svém zmocnění primárně má za účel směřovat k tomu, aby příslušný prováděcí předpis stanovil, případně upravil, náležitosti, které jsou specifické pro oblast dodávek elektřiny, plynu nebo tepelné energie a se kterými se tudíž ani v jiných odvětvích setkat nemůžeme, protože jinak by mohly být obecnou náležitostí účetního dokladu podle zákona o účetnictví.

Předložená novela nově navrhuje do vyúčtování dávat informace, které ale výše uvedenou podmínku nesplňují. Jedná se o údaje, které jsou náležitostmi uzavíraných smluv i v jiných sektorech, nejen v energetice. Smlouvy mezi prodávajícím a kupujícím jsou uzavírány obecně v jakémkoliv sektoru. Vyúčtování je účetním dokladem a jako takové má svůj účel, od kterého se odvozují také jeho náležitosti, přičemž účelem vyúčtování by v žádném případě z právního hlediska nemělo být, že slouží jako výpis historie smluvního vztahu se zákazníkem. Skutečnost, že navrhované doplnění údajů s vyúčtováním dodávek elektřiny či plynu nesouvisí, dokládá i stanovisko pracovní komise Legislativní rady vlády (viz stanovisko Pracovní komise pro veřejné právo I – Komise pro správní právo č. 1 ze dne 4. ledna 2016, č.j.: 21419/2015-LRV), které se týká obdobného návrhu, který byl diskutován v rámci přijímání vyhlášky o vyúčtování. Pracovní komise ve svém stanovisku uvádí, že vzhledem k tomu, že vyúčtování je definováno jako doklad, na základě kterého se provádí vyrovnání přeplatku nebo nedoplatku plynoucího z vyhodnocení skutečněných plateb za poskytnuté plnění a celkové výše platby za poskytnuté plnění, pro vyrovnání přeplatku nebo nedoplatku nemá údaj o smlouvě žádný právní význam. Navíc pracovní komise s odkazem na výše citované zmocnění v energetickém zákoně dále

poukazuje na to, že při stanovování náležitostí vyúčtování by ERÚ měl vycházet z jeho účelu, který však údaj o smlouvě překračuje a tato náležitost vyúčtování je proto se zákonným zmocněním v rozporu.

Navíc v souvislosti se sdělováním obdobných údajů zákazníkům (a to v daleko užším rozsahu), energetický zákon obsahuje úpravu v § 30 odst. 2 písm. m) a § 61 odst. 2 písm. m), kde se však taktéž nepočítá s další dodatečnou podzákonou úpravou. Má-li proto dojít k rozšíření údajů obsažených ve vyúčtování, tak jak jsou navrhována, bylo by nutné nejdříve novelizovat příslušná zmocňovací ustanovení energetického zákona tak, aby bylo možné na základě tohoto zmocnění následně provést novelizaci vyhlášky o vyúčtování.

Uvedené rozšíření údajů uváděných v rámci vyúčtování jde nad rámec platné evropské legislativy, která žádnou takovou povinnost ani v elektroenergetice, plynárenství a ani v teplárenství neobsahuje. V současné době probíhá legislativním procesem návrh legislativních změn týkající se vyúčtování v elektroenergetice a teplárenství. Nicméně v tomto směru považujeme za zásadní vyčkat do doby, než budou přijata jasná pravidla na úrovni EU, na základě kterých bude nejprve nutné patřičné změny transponovat do zákonných národních právních předpisů a v návaznosti na to do příslušných prováděcích právních předpisů, čímž bude zajištěno, že nebudou zbytečně vynakládány prostředky na straně dotčených účastníků trhu v případě, že by na úrovni EU bylo přijato odlišné řešení, než je nyní navrhováno na národní úrovni v rámci novely vyhlášky.

Pokud by mělo dojít k úpravě informační povinnosti, doporučujeme nejprve vyjasnit následující body:

- V prvé řadě je třeba najít jednotný způsob pro sdělování informací zákazníkovi a to zejména s ohledem na účelnost, četnost a srozumitelnost poskytovaných údajů s rozumným zásahem do informačních systémů používaných pro obsluhu zákazníků.
- Určit, na jaké typy dokladů (typ faktury či jiného dokladu) se mají informace uvádět. Nedává smysl, aby nově požadované údaje byly uváděny na konečném vyúčtování, mimořádném vyúčtování či na opravném vyúčtování a dále dle jiného předpisu jinak (např. v obecné písemnosti).
- Vzít v úvahu riziko, že v některých případech může docházet k situaci, kdy nově požadované informace nebudou v okamžiku doručení vyúčtování zákazníkovi již aktuální, neboť veškeré informace budou platné ke dni vystavení faktury, přičemž v mezidobí již může např. dojít k změně e smlouvy.

KONKRÉTNÍ ZÁSADNÍ PŘIPOMÍNKY

Připomínka č. 1 - k v § 6 odst. 1 písm. c) a § 10 odst. 1 písm. c)

Návrh na změnu:

Navrhujeme zcela vypustit ustanovení § 6 odst. 1 písm. c), ustanovení § 10 odst. 1 písm. c).

Odůvodnění:

Požadujeme vypustit navrhované ustanovení, neboť návrh jde nad rámec relevantního zmocňovacího ustanovení energetického zákona a s vyúčtováním dodávek elektřiny či plynu nesouvisí. Jelikož neexistuje standardizace ve vztahu k označování jednotlivých smluv číslem - jedná se vždy o interní systém pro identifikaci smluv daného obchodníka, kterou si řeší jednoznačnou identifikaci smluv dle vlastního uvážení - nevidíme přínos tohoto doplnění. Navíc ani neexistuje obecná zákonná povinnost takto označovat jednotlivé smlouvy.

Tato informace není požadována ani novým občanským zákoníkem, ani unijními předpisy (směrnice 2011/83/EU o právech spotřebitelů či příloha VII směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti, podobně tuto informaci nevyžaduje ani návrh přílohy II revidované směrnice 2009/72/ES).

Dále upozorňujeme na některé souvislosti, se kterými se navrhovaná úprava vůbec nevypořádává, čehož důsledkem může být údaj na vyúčtování v konečném důsledku pro zákazníka zavádějící či matoucí:

- Pokud je ke smlouvě uzavřen dodatek, měl by být i tento dodatek identifikován, tzn., mělo by dojít k aktualizaci údajů a nikoliv, aby se tiskl původní údaj z „prvotní smlouvy“.
- Pokud se dodatkem mění původní sjednaná doba, na kterou je smlouva uzavřena, není z návrhu zřejmé, v jakém okamžiku by se měly aktualizovat údaje na vyúčtování – okamžikem platnosti dodatku nebo okamžikem jeho účinnosti? Jak se dále vypořádat se situacemi, kdy dodatek plně (ne)nahrazuje původní smlouvu (tzv. produktové dodatky)?
- Samotný údaj o tom, na jakou dobu je smlouva uzavřena, je zavádějící. Někdy je počítána od uzavření, někdy od zahájení dodávky. Dále není zřejmé, co má být na vyúčtování uvedeno v případě, že smlouva je již prolongována, neboť prolongace může stanovit jinou délku fixace, než bylo původní období, a tudíž bude opět informace na vyúčtování zavádějící či zastaralá, a proto pro zákazníka matoucí či bez významu.

Návrh na promítnutí připomínky:

~~„c) — údaje identifikující smlouvu, na základě které je vyúčtování provedeno, a to číslo smlouvy, datum uzavření smlouvy a údaj o tom, na jakou dobu je smlouva uzavřena, popřípadě další identifikační údaje,“~~

Připomínka č. 2 - k § 6 odst. 1 písm. d), § 7 odst. 1 písm. d), § 10 odst. 1 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d)

Návrh na změnu:

Navrhujeme zcela vypustit ustanovení § 6 odst. 1 písm. d), ustanovení § 7 odst. 1 písm. d), ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) a ustanovení § 11 odst. 1 písm. d).

Odůvodnění:

Souhlasíme s tím, že datum zahájení dodávky energie je pro zákazníka klíčový údaj, protože může v mnohých případech být totožný s účinností smluvního vztahu mezi zákazníkem a dodavatelem. Proto tímto údajem plně disponuje každý zákazník, potažmo i spotřebitel laik, již nyní, když si snadno může v rámci prvního obdrženého vyúčtování dohledat jasným a transparentním způsobem informaci o termínu zahájení dodávek, jakožto počátku zúčtovacího období. Pokud by na faktuře měl být explicitně tento údaj uváděn znova a samostatně, povede to spíše ke zmatení zákazníka, který je již dnes zvyklý, že termín počátku zúčtovacího období je počátek dodávky, takže to povede ke zbytečnému „zesložštění“ účetního dokladu, který má primárně jiný právní účel, než je opakované rozepisování historie smluvního vztahu. Opakované uvádění této informace v rámci vyúčtování tedy představuje zbytečnou administrativní zátěž, zvyšuje náklady na fakturu (z důvodu nezbytných úprav informačních systémů na straně dodavatelů) a především zahrnuje zákazníka duplicitně údaji a znepráhledňuje samotné vyúčtování.

Navíc z návrhu není zřejmé, jak by se přistupovalo k situacím, kdy je na základě výpovědi podané podle § 11a odst. 3 energetického zákona dodávka od původního obchodníka po velmi krátkou dobu přerušena. Mělo by se v tomto případě na vyúčtování uvádět nové datum zahájení dodávky, i když může být dodávka realizována na základě původně uzavřené smlouvy, tzn., nedošlo ke změně?

Návrh na promítnutí připomínky:

§ 6 odst. 1, § 7 odst. 1, § 10 odst. 1 a § 11 odst. 1

~~„d) datum zahájení dodávky do odběrného místa zákazníka na základě účinné smlouvy,“~~

Připomínka č. 3 - k § 6 odst. 1 písm. o) a § 10 odst. 1 písm. o)

Návrh na změnu:

Navrhujeme vypustit ustanovení § 6 odst. 1 písm. o) a § 10 odst. 1 písm. o).

Odůvodnění:

Návrh jde opět nad rámec energetického zákona, neboť relevantní zmocňovací ustanovení vyhrazuje úpravě podzákonnému předpisu pouze stanovení rozsahu, náležitostí a termínů vyúčtování, navrhovaný údaj přitom s vyúčtováním dodávek elektřiny či plynu nesouvisí.

Z návrhu není dále zřejmé, jak přistupovat k situacím, kdy zákazník již reálně podal výpověď a datum ukončení smlouvy je odlišné od data podle smlouvy. Jedná se o případy, kdy dodavatel akceptuje přání zákazníka. Jaký údaj by v tomto případě měl být uveden na vyúčtování?

Návrh na promítnutí připomínky:

~~„o) datum ukončení smlouvy, pokud je smlouva uzavřena na dobu určitou, a vymezení doby, ve které je zákazník oprávněn učinit projev vůle směřující k bezplatnému ukončení smlouvy, je-li sjednána a“~~

Připomínka č. 4 - k § 8 odst. 1 písm. c) a § 12 odst. 1 písm. c)

Návrh na změnu:

Navrhujeme zcela vypustit ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) a ustanovení § 12 odst. 1 písm. c).

Odůvodnění:

Vyúčtování je účetním dokladem a jako takové má svůj účel, od kterého se odvozují také jeho náležitosti, přičemž účelem vyúčtování by z právního hlediska nemělo být, že slouží jako výpis historie smluvního vztahu se zákazníkem. K tomu, aby zákazník měl přístup k informacím o smluvním vztahu, slouží smlouva jako taková, nikoliv pravidelné vyúčtování prováděné na jejím základě, ze které je již jasně patrné, že je zasíláno ve vazbě na předmětnou smlouvu. Dnešní vyúčtování tedy jasně vymezuje, že je navázáno na právní titul daného smluvního vztahu, protože kdyby tomu tak nebylo, mohl by zákazník dané vyúčtování neuhradit a považovat je za bezpředmětné a provozovatel distribuční soustavy by neměl možnost u případného soudního sporu prokázat, že vyúčtování je navázáno na daný právní titul smluvního vztahu. Nikde v právním řádu České republiky není obvyklé, aby bylo nutné smluvní vztah na vyúčtování identifikovat, tak jak je požadováno v návrhu vyhlášky, a to ani v obdobných odvětvích, kde se setkáváme se „zranitelnými“ zákazníky.

Z našeho pohledu je stávající vyúčtování zcela dostatečné a transparentně identifikovatelné v návaznosti na předmětný smluvní vztah. Údaje požadované návrhem vyhlášky představují pouze nadbytečnou položku bez jakéhokoliv přínosu pro zákazníka, naopak se obáváme, že by se vyúčtování pro zákazníka při uvedení veškerých požadovaných údajů mohlo stát nepřehledným.

Dále je třeba uvést, že smlouvy na zajištění služeb distribuční soustavy přímo se zákazníkem jsou uzavřeny v naprosté většině případů na dobu neurčitou. Smlouvy na dobu určitou by byly tak výjimečné, že jejich držitelé by tuto skutečnost nemohli opominout. U této služby není možné volit dodavatele služby, cena za službu je regulována, tj. určena ERÚ. Změny smlouvy mají jasné postupy, které jsou ve většině případů upraveny vyhláškou o pravidlech trhu s elektřinou. Pokud tomu tak není, provozovatel distribuční soustavy své postupy deklaruje a zveřejňuje a postupuje nediskriminačně, tedy stejně u všech zákazníků. Tedy u smlouvy neexistuje žádná výpovědní lhůta, která je jinak standardem u komoditních smluv. Z pohledu smlouvy na zajištění služeb distribuční soustavy není tedy údaj o skutečnosti, zda je smlouva uzavřena na dobu určitou či neurčitou, vůbec relevantní.

Požadavek na zavedení těchto položek na faktuře v případě vyúčtování v rámci smlouvy o zajištění služby distribuční soustavy povede pouze k naprostému zneřehlednění faktury a k neopodstatněnému navýšení

nákladů na straně provozovatele distribuční soustavy (v důsledku úprav informačních systémů), a tedy zvyšování cen za zajištění distribuce pro konečné zákazníky.

Pro sektor plynárenství a distribuci plynu (viz § 12 vyhlášky) navíc smlouvu o zajištění služby distribuční soustavy není možné stavět do stejné roviny se smlouvami, které zákazník uzavírá s obchodníkem s plynem. Zákazník má s provozovatelem distribuční soustavy (PDS) uzavřenou v jeden okamžik vždy pouze jednu smlouvu tohoto typu a zároveň neexistuje možnost volby provozovatele distribuční soustavy. Z tohoto pohledu nemůže v žádném případě docházet k pochybnostem, na základě které smlouvy bylo poskytnutí služby distribuční soustavy fakturováno. Jakékoliv změny dodavatele plynu nemají na smlouvu uzavřenou mezi zákazníkem a PDS vliv.

Datum uzavření smlouvy o zajištění služby distribuční soustavy není pro vyúčtování služby distribuční soustavy vůbec relevantní. V praxi je vždy nejprve uzavřena smlouva, na jejímž základě zákazník požádá o rezervaci distribuční kapacity k určitému datu. Po schválení této žádosti ze strany PDS teprve začne běžet lhůta na umožnění distribuce plynu (instalace měřicího zařízení) dle vyhlášky č. 545/2006 Sb. v délce 5 pracovních dnů. Po instalaci měřicího zařízení je zákazníkovi ze strany PDS předán montážní protokol se všemi podstatnými údaji. Teprve k datu fyzické montáže měřicího zařízení pak dochází k zahájení plnění dle uzavřené smlouvy a toto datum je relevantní pro vyúčtování služby distribuční soustavy (zároveň však není nijak promítnuto do již uzavřené smlouvy). Je třeba také zmínit, že veškeré montáže, výměny a demontáže měřicích zařízení v odběrném místě zákazníka včetně termínů jsou již dnes ve vyúčtování služby distribuční soustavy uváděny.

Vzhledem k tomu, že služba distribuční soustavy je poskytována na regulované části trhu s plynem, není uzavření, změna, či ukončení smlouvy o zajištění služby distribuční soustavy nijak zpoplatněno.

Jsme přesvědčeni, že v případě smlouvy o zajištění služby distribuční soustavy k pochybnostem či nesrovnalostem vytykávaným v odůvodnění nemůže dojít. Dle našeho názoru by další rozšíření náležitostí vyúčtování služby distribuční soustavy o ne zcela relevantní údaje bylo z pohledu zákazníka kontraproduktivní. Doporučujeme proto ponechat stávající úpravu.

Návrh na promítnutí připomínky:

§ 8 odst. 1 písm. c), § 12 odst. 1 písm. c)

„c) údaje identifikující smlouvu, na základě které je vyúčtování provedeno, a to číslo smlouvy, datum uzavření smlouvy a údaj o tom, na jakou dobu je smlouva uzavřena, popřípadě další identifikační údaje,“

Připomínka č. 5 - k § 14

Návrh na změnu:

Navrhujeme zcela vypustit ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) a d) a ustanovení § 14 odst. 1 písm. n).

Odůvodnění:

Souhlasíme s tím, že dané údaje jsou pro zákazníka klíčovými údaji, protože vymezují patřičný smluvní vztah. Proto se také jedná o údaje, kterými zákazník disponuje na základě smlouvy a jejichž uvádění v rámci vyúčtování představuje v případě sektoru teplotnictví pouze nadbytečnou položku bez relevantního přínosu pro zákazníka. Zde lze použít řadu stejných argumentů z předchozího bodu. Vyúčtování je účetním dokladem a jako takové má svůj účel, od kterého se odvozují také jeho náležitosti, přičemž účelem vyúčtování by v žádném případě z právního hlediska nemělo být, že slouží jako výpis historie smluvního vztahu se zákazníkem. K tomu, aby zákazník měl přístup k informacím o smluvním vztahu, slouží smlouva jako taková,

nikoliv pravidelné vyúčtování prováděné na jejím základě, ze kterého je již jasně patrné, že je zasíláno ve vazbě na předmětnou smlouvu.

V případě termínu zahájení dodávek je zákazník o této skutečnosti informován v rámci prvního obdrženého vyúčtování dodávek tepla jakožto o počátku zúčtovacího období. Pro doplnění jen upřesňujeme, že z pohledu dodavatele zajišťujícího zákazníkovi dodávku tepla vnímáme tento termín jako termín osazení měřidla. Jsme toho názoru, že opakované uvádění této informace v rámci dalších vyúčtování představuje zbytečnou administrativní zátěž, zvyšuje náklady na fakturu (z důvodu nezbytných úprav informačních systémů na straně dodavatelů) a především zahrnuje zákazníka duplicitně údaji a znepřehledňuje samotné vyúčtování.

Co se týká údaje o typu uzavřené smlouvy (doba určitá/neurčitá) a údajů souvisejících s možným ukončením smlouvy, požadavek na jejich uvádění v rámci vyúčtování dodávek tepla považujeme za irelevantní v sektoru teplárenství a představující neopodstatněnou zátěž kladenou na dodavatele. Zákazník má tyto údaje uvedeny ve smlouvě s dodavatelem tepla. Navíc na rozdíl od elektroenergetiky a plynárenství není v sektoru teplárenství zaveden přístup třetích stran a tedy zákazník nemá právo volby dodavatele tepla (ve smyslu tak, jak je nastaven v elektroenergetice a plynárenství), pro kterýžto účel jsou údaje klíčové. V teplárenství má zákazník právo volby mezi využitím SZT a instalací individuálního zdroje vytápění, přičemž tato volba je činěna v zásadě jednou za delší časové období (pokud zákazník zvolí investici do vlastního zdroje vytápění a případného odpojení od SZT, nelze předpokládat návrat takového odběratele před uplynutím životnosti tohoto individuálního zdroje vytápění, a naopak). V takovém případě probíhá komunikace mezi zákazníkem a dodavatelem a zákazník má možnost vyjasnit si konkrétní podmínky změn napojení/odpojení vůči SZT.

Požadavek na zavedení těchto položek na faktuře v případě vyúčtování v rámci teplárenství povede pouze ke znepřehlednění faktury a k neopodstatněnému navýšení nákladů na straně dodavatele tepla (v důsledku úprav informačních systémů, ale i vystavování a administraci faktur, kdy např. již dnes u velkých odběratelů může mít faktura 80 stran i více), a tedy zvyšování cen na straně dodavatele, případně poškození dodavatele tepla v případech, kdy v cenové lokalitě není s ohledem na ceny alternativních způsobů vytápění a rizika odpojování odběratelů a rozpadu/zániku SZT možné ceny odpovídajícím způsobem navýšit.

Návrh na promítnutí připomínky:

§ 14 odst. 1 písm. c) a d)

„c) údaje identifikující smlouvu, na základě které je vyúčtování provedeno, a to číslo smlouvy, datum uzavření smlouvy a údaj o tom, na jakou dobu je smlouva uzavřena, popřípadě další identifikační údaje,
d) datum zahájení dodávky do odběrného místa odběratele na základě účinné smlouvy,“

§14 odst. 1 písm. n)

„n) datum ukončení smlouvy, pokud je smlouva uzavřena na dobu určitou, a vymezení doby, ve které je odběratel oprávněn učinit projev vůle směřující k bezplatnému ukončení smlouvy, je-li sjednána.“

Připomínka č. 6 - k legisvakanční lhůtě

Návrh na úpravu:

Tato vyhláška nabývá účinnosti prvním dnem šestého kalendářního měsíce po dni jejího vyhlášení ve Sbírce.

Odůvodnění:

Potřeba stanovení dostatečné legisvakanční lhůty může být zajištěna pro dotčené subjekty pouze tehdy, pokud je v právním předpisu jasně stanovena, tedy je přesně vymezeno, do jakého termínu od vyhlášení předpisu ve Sbírce zákonů ČR nastane jeho účinnost. Pevný termín účinnosti od publikace ve Sbírce zákonů

ČR nikdy nedává dotčeným subjektům dostatečnou právní jistotu, protože termín vyhlášení není nikdy předem jistý.

S ohledem na rozsah navrhovaných změn a tedy nezbytných úprav informačních systémů na straně dodavatelů komodit je podle našeho názoru nezbytné stanovit alespoň 6-ti měsíční legisvakanční lhůtu pro implementaci těchto právních úprav do praxe.